

Sygn. akt I CSK 2810/22

POSTANOWIENIE

Dnia 19 października 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Władysław Pawlak

w sprawie z powództwa S. spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w L.
przeciwko S. H.

o zapłatę,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 19 października 2022 r.,

na skutek skargi kasacyjnej pozwanego

od wyroku Sądu Okręgowego w Poznaniu

z dnia 20 października 2021 r., sygn. akt X Ga 380/21,

1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;

**2. zasądza od pozwanego na rzecz strony powodowej kwotę
2700 (dwa tysiące siedemset) zł, tytułem kosztów postępowania
kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

W związku ze skargą kasacyjną pozwanego S.H. od wyroku Sądu Okręgowego w Poznaniu z dnia 20 października 2021 r., sygn. akt X Ga 380/21 Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Tylko na tych

przesłankach Sąd Najwyższy może oprzeć rozstrzygnięcie o przyjęciu lub odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Dopuszczenie i rozpoznanie skargi kasacyjnej ustrojowo i procesowo jest uzasadnione jedynie w tych sprawach, w których mogą być zrealizowane jej funkcje publicznoprawne. Zatem nie w każdej sprawie, skarga kasacyjna może być przyjęta do rozpoznania. Sąd Najwyższy nie jest trzecią instancją sądową i nie rozpoznaje sprawy, a jedynie skargę, będącą szczególnym środkiem zaskarżenia. W judykaturze Sądu Najwyższego, odwołującej się do orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w Strasburgu, jeszcze w okresie obowiązywania kasacji zostało utrwalone stanowisko, że ograniczenie dostępności i dopuszczalności kasacji nie jest sprzeczne z Konstytucją RP, ani z wiążącymi Polskę postanowieniami konwencji międzynarodowych (por. uzasadnienie uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 17 stycznia 2001 r., III CZP 49/00, OSNC 2001, nr 4, poz. 53).

Podstawowym celem postępowania kasacyjnego jest ochrona interesu publicznego przez zapewnienie jednolitości wykładni oraz wkład Sądu Najwyższego w rozwój prawa i jurysprudencji (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 lutego 2000 r., II CZ 178/99, OSNC 2000, nr 7-8, poz. 147).

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący oparł na przesłankach uregulowanych w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 3 k.p.c. Przesłanki te nie zostały jednak spełnione.

Skarżący w kontekście zarzutu naruszenia art. 386 § 2 k.p.c. w zw. z art. 379 pkt 5 k.p.c., powołał się na nieważność postępowania przed Sądem pierwszej instancji z uwagi na naruszenie art. 241 k.p.c. w zw. z § 92 regulaminu urzędowania sądów powszechnych polegające na uchybieniu przy wywołaniu sprawy (brak stosownego zakreślenia na wokandzie wiszącej na drzwiach sali rozpraw) skutkiem czego pozbawiono jego pełnomocnika udziału w ostatniej rozprawie przed wydaniem wyroku, na której wyjaśniane były zasadnicze okoliczności sprawy, których to uchybień nie można było usunąć w toku postępowania w tej instancji, co w konsekwencji pozbawiło pozwanego możliwości prawidłowej obrony jego praw przez pełnomocnika w czasie przeprowadzania

istotnych czynności procesowych, mających decydujące znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy.

W orzecznictwie, na gruncie art. 379 pkt 5 k.p.c., zostało już wyjaśnione, że pozbawienie możliwości obrony swych praw zachodzi, jeżeli z powodu wadliwości procesowych sądu lub strony przeciwnej, będących skutkiem naruszenia konkretnych przepisów kodeksu postępowania cywilnego, których nie można było usunąć przed wydaniem orzeczenia w danej instancji, strona nie mogła, wbrew swej woli, brać i nie brała udziału w postępowaniu lub jego istotnej części (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 lutego 2020 r., I PK 249/18, nie publ i przywołane w uzasadnieniu orzecznictwo).

Wbrew stanowisku pozwanego postępowanie przed Sądem pierwszej instancji nie jest dotknięte zarzucaną nieważnością. Wszak pełnomocnik, któremu pozwany udzielił umocowania w dniu 15 grudnia 2020 r. (k. 85) brał udział w rozprawie w dniu 16 grudnia 2020 r. (k. 88). Wprawdzie stawiał się już po przesłuchaniu świadka, ale był obecny w dalszej części tej rozprawy (po przeprowadzeniu której został wydany wyrok) i poinformował, że sprawa nie została zakreślona na wokandzie na drzwiach sali rozpraw (k. 89). Należy jednak zauważyć, że pozwany został zawiadomiony o terminie rozprawy wyznaczonej na godz. 10.01 (k. 84), która rozpoczęła się o godz. 10.01 (k. 87). Pełnomocnik powoda oświadczył, że o godz. 10 przed salą rozpraw nie było pełnomocnika pozwanego (k. 89). Nawet gdyby przyjąć, że miały miejsce wadliwości związane z wywołaniem sprawy, to z powodu przesłuchania świadka - przez Sąd pierwszej instancji - pod nieobecność pełnomocnika pozwanego, nie mogło dojść w zaistniałych okolicznościach do pozbawienia możliwości obrony, skoro Sąd drugiej instancji powtórzył dowód z przesłuchania tego świadka (k. 184), a zatem ewentualne uchybienie zostało usunięte przed uprawomocnieniem się wyroku (zob. też art. 401 pkt 2 k.p.c.).

Według ugruntowanego orzecznictwa Sądu Najwyższego, przedstawienie okoliczności uzasadniających rozpoznanie skargi kasacyjnej ze względu na przesłankę istotnego zagadnienia prawnego (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.) polega na sformułowaniu tego zagadnienia i wskazaniu argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Musi przy tym chodzić o zagadnienie nowe, dotychczas

nierozpatrywane w judykaturze, które zarazem ma znaczenie dla rozpoznania wniesionej skargi kasacyjnej oraz innych podobnych spraw (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, nr 1, poz.11, z dnia 11 stycznia 2002, III CKN 570/01, OSNC 2002, nr 12, poz. 151, z dnia 21 czerwca 2016 r., V CSK 21/16, nie publ., z dnia 15 czerwca 2016 r., V CSK 4/16, nie publ.).

W ocenie pozwanego przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej jest też występowanie istotnego zagadnienia prawnego, które sprowadza się do konieczności wyjaśnienia: 1) czy potwierdzenie umowy zawartej przez członka organu osoby prawnej z przekroczeniem jego zakresu umocowania może nastąpić poprzez osobę uprawnioną do reprezentacji, która nie zna jej warunków; sprzeciwia się jej zawarciu i nie dąży do jej „powtórnej akceptacji”, a także nie wie że jej działanie mogło stanowić potwierdzenie umowy, bowiem nie wiedziała, żeby została ona zawarta z przekroczeniem zakresu umocowania członka organu osoby prawnej; 2) czy potwierdzenie umowy zawartej przez członka organu osoby prawnej z przekroczeniem jego zakresu umocowania może nastąpić w drodze wypowiedzenia, czyli jednostronnego oświadczenia woli o charakterze prawnokształtującym, a więc czynności prawnej pozostającej w związku z uprzednio zawartą przez strony umową, która jest dokonywana w następstwie jej zawarcia i zmierza do jej rozwiązania, a także ustalenia czy tak dokonane wypowiedzenie uprawnia potwierdzającego do dochodzenia roszczeń z tytułu umowy, która nie posiada żadnego sensu gospodarczego dla drugiej strony umowy, skoro na mocy jednostronnego oświadczenia woli doszło do jej przekształcenia z umowy bezskutecznie zawieszanej, w umowę ważną lecz rozwiązaną.

Taki sposób sformułowania wątpliwości prawnych nie spełnia wskazanych wyżej kryteriów istotnego zagadnienia prawnego jako przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, lecz jest próbą zmierzającą do poddania osądowi Sądu Najwyższego stanu faktycznego sprawy. Trzeba też wskazać, że przedstawienie okoliczności uzasadniających rozpoznanie skargi kasacyjnej nie może ograniczać się do ich ogólnikowego powołania czy przytoczenia (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 12 grudnia 2000 r., V CKN 1780/00, OSNC 2001, nr 3, poz. 52). Sąd Najwyższy nie ma obowiązku zastępowania skarżącego i poszukiwania

argumentów przemawiających za przyjęciem skargi kasacyjnej do rozpoznania (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 22 lutego 2007 r., I UZ 47/06, OSNP 2008, nr 7-8, poz. 118). Uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania stanowi jej element samodzielny - wyodrębniony w oddzielnej jednostce normatywnej i nie może być utożsamiany z innymi wymogami formalnymi skargi kasacyjnej, w tym jej podstawami i ich uzasadnieniem (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 19 czerwca 2008 r., II UZ 18/08, nie publ., z dnia 10 marca 2016 r., II CSK 10/16, nie publ., z dnia 8 stycznia 2019 r., IV CSK 243/18, nie publ.).

Skarżący formułując zagadnienie prawne w ogóle nie odwołuje się do przepisów prawnych, a ponadto wskazuje w nim na elementy, które nie wynikają ze stanu faktycznego, stanowiącego podstawę wydania zaskarżonego wyroku (np. co do braku wiedzy pozostałych członków zarządu o pożyczce, czemu przeczy chociażby fakt, że jako reprezentanci spółki złożyli oświadczenie o wypowiedzeniu tej umowy).

Ubocznie należy zauważyć, że w wyroku z dnia 22 stycznia 2014 r., III CSK 33/13, Sąd Najwyższy dopuścił możliwość stosowania analogii z art. 103 k.c. nawet w przypadku, gdy za spółkę z o.o. działał „falszywy organ” w okresie, w którym spółka nie miała ustanowionego organu uprawnionego do jej reprezentacji. Za stosowaniem analogii z art. 103 § 1 i 2 k.c. w przypadku braku lub wadliwości w zakresie czynności prawnych organów osoby prawnej Sąd Najwyższy opowiedział się także w innych judykatach (zob. uchwała składu 7 sędziów z dnia 14 września 2007 r., III CZP 31/07, OSNC 2008/2/14; uchwała z dnia 19 grudnia 2008 r. III CZP 122/08, OSNC 2009/7-8/115; uchwała z dnia 6 grudnia 2012 r., III CZP 78/12, OSNC 2013/6/72; wyroki z dnia 19 stycznia 2007 r., III CSK 360/06, BSN 2007/6; z dnia 5 lipca 2007 r., II CSK 162/07, nie publ., z dnia 9 listopada 2007 r., V CSK 278/06, nie publ., z dnia 29 listopada 2007 r., III CSK 169/07, OSNC 2008, nr 1, poz.17, z dnia 5 lutego 2009 r., I CSK 297/08, OSNC-ZD 2011, nr 3, poz. 86, z dnia 26 kwietnia 2013 r., II CSK 482/12, nie publ., z dnia 27 kwietnia 2018 r., IV CSK 202/17, nie publ.; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 11 marca 2011 r., IV CSK 419/09).

Jeżeli chodzi o potwierdzenie umowy, to przyjmuje się, że co do zasady może być wyrażone przez potwierdzającego dowolnie, jeżeli ujawnia jego wolę w sposób dostateczny (np. poprzez przystąpienie przez niego do wykonywania umowy).

W niniejszej sprawie umowa z wadliwą reprezentacją pożyczkodawcy została zawarta na piśmie i na piśmie zostało złożone przez dwóch członków zarządu oświadczenie o wypowiedzeniu tej umowy. Jeśli więc wypowiedzieli umowę, to w tym oświadczeniu zawiera się też konkludentnie oświadczenie o jej potwierdzeniu.

Ponadto trzeba też zauważyć, że z dniem 1 marca 2019 r. został zmieniony przepis art. 39 § 1 k.c. (ustawa z dnia 9 listopada 2018 r., Dz. U., poz. 2244, a zatem nie ma w tej sprawie zastosowania), który stanowi, że jeżeli zawierający umowę jako organ osoby prawnej nie ma umocowania albo przekroczy jego zakres, ważność umowy zależy od jej potwierdzenia przez osobę prawną, w której imieniu umowa została zawarta.

W tym stanie rzeczy Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. a o kosztach postępowania kasacyjnego orzekł na podstawie art. 98 § 3 k.p.c. w zw. z art. 99 k.p.c., art. 391 § 1 k.p.c. i art. 398²¹ k.p.c. Na zasądzone koszty składa się wynagrodzenie za zastępstwo procesowe ustalone według minimalnej stawki taryfowej (§ 2 pkt 6 w zw. z § 10 ust. 4 pkt 2 i § 20 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych, jedn. tekst: Dz. U. z 2018 r, poz. 265).

[as]